

Consideration and forward interpretation in performing arts of Thalang Victory Battlefield

Noppasak Naksena¹ Manus Kaewbucha² Sompoch Ketkaew³

Received: 13/09/2018, Revised: 18/12/2018, Accepted: 13/12/2018

Abstract

The purposes of this research are to study the background of Kao Thap War in Thalang City, historical context in the area and important people in Phuket; to examine literature and to analyze the development of performance processes of Thalang victory story in order to convey new messages from the performance art of Thalang victory. The conceptual Framework method are including the ICOMOS Thailand Charter. Performing Arts Conducting and Tourism Charter.

The findings revealed that Kao Thap War took place in Thalang City around 1784-1785 A.D. The important venue was the Thalang battlefield where the war happened. Than Phu Ying Jan and Khun Mook gathered forces to fight against the Myanmar army and claimed victory on 13 March A.D. 1785. This historical story was portrayed in a form of light and sound performance of Thalang victory which has been funded by Phuket Provincial Administrative Organization and Phuket Province since A.D. 1985 up until today (2019).

The performance had been improved in term of performance venue, plot and performance techniques, but it was not interesting. Therefore, The Ways Forward was proposed

¹ Ph.D., Major Subject Art and Cultural Administration, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha university, Chon buli.
E-mail: noppasak.n@pkru.ac.th

² Ph.D., Major Subject Art and Cultural Administration, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha university, Chon buli.
E-mail: museo_nas@yahoo.com

³ Ph.D., Major Subject Performing Arts and Management, Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla university, Trang campus, Trang.
E-mail: sompoch.k@psu.ac.th

which aimed at management by applying ICOMOS Thailand Charter to the entire story in term of interpretation, presentation, interpretive infrastructure, site interpreter and cultural heritage site and some obstacle meaning was explored in order to create an interesting light and sound performance of Thalang victory. Consequently, it would benefit cultures, entertainment and historical tourism in Phuket, as well as raising the awareness for local people in that they would realize the unity, love and cherish the land for which ancestors had sacrificed their blood and soul and protected for grandchildren up until today.

Keywords: Consideration, Interpretation, The Ways Forward

พินิจการแสดงละครเมืองกลางชนะศึก สู่การสื่อความหมายแนวทางใหม่ผ่านการสื่อความหมาย

นพศักดิ์ นาคเสนา¹ มนัส แก้วบุชา² สมโภชน์ เกตุแก้ว³

วันรับบทความ: 13/09/2561, วันแก้ไขบทความ: 18/12/2561, วันตอบรับบทความ: 14/01/2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังของสงครามเก้าทัพ ณ ศึกเมืองกลาง ตลอดจนบริบทพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ และบุคคลสำคัญในจังหวัดภูเก็ต ศึกษาพินิจวรรณกรรมและวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาการแสดงสู่เมืองกลางชนะศึก เพื่อสื่อความหมายแนวทางใหม่ของงานศิลปะการแสดงเมืองกลางชนะศึก โดยการนำระเบียบวิธีของกฤษณ์โกโมสไทย หลักการจัดการแสดง ตลอดจนกฎบัตรด้านการท่องเที่ยว นานาชาติมาดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า สงครามเก้าทัพ เหตุแห่งศึกเมืองกลาง เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2327 - 2328 มีสถานที่สำคัญคือทุ่งเมืองกลางชนะศึก อันเป็นสมรภูมिरบในการทำศึกสงคราม โดยมีท่านผู้หญิงจัน และคุณมุก ผู้รวบรวมไพร่พลชาวกลางต่อสู้กับกองทัพพม่าจนได้รับชัยชนะ เมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2328 จึงนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาสร้างสรรค์เป็นการแสดง แสง สี เสียง เมืองกลางชนะศึก โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต และจังหวัดภูเก็ต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2562)

การแสดงมีการพัฒนาทั้งสถานที่ บทละคร การละคร และเทคนิคการแสดงมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงความน่าสนใจ จึงเสนอแนวทางใหม่ที่มุ่งเน้นกระบวนการจัดการโดยใช้กฤษณ์โกโมสไทย เรื่องการสื่อความหมาย การนำเสนอโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อความหมาย ผู้สื่อความหมาย-วิทยากรประจำแหล่ง ตลอดจนแหล่งมรดกด้านวัฒนธรรมและนัยการสื่อความหมายมาสร้างสรรค์เป็นแนวทางใหม่ในการจัดการแสดง แสง สี เสียง

¹นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

E-mail: noppasak.n@pku.ac.th

²อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

E-mail: museo_nas@yahoo.com

³อาจารย์ ดร. สาขาวิชาศิลปะการแสดงและการจัดการ คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง

E-mail: sompoch.k@psu.ac.th

กลางชนะศึก เพื่อให้การแสดงความน่าสนใจ อันจะส่งผลดีต่อวัฒนธรรมความบันเทิงและการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งทำให้ประชาชนในท้องถิ่นและผู้คนในชาติตระหนักถึงความรักสามัคคีในการรักและหวงแหนผืนแผ่นดินที่บรรพบุรุษได้เสียสละทั้งเลือดเนื้อและจิตวิญญาณในการปกป้องรักษาเอาไว้ให้ลูกหลานได้ทำมาหากินจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: พินิจ สื่อความหมาย กลางชนะศึก

บทนำ

การแสดงแสง สี เสียง เป็นการแสดงซึ่งเน้นความตระการตาของระบบแสงสี และดนตรี เสียงประกอบ ให้สอดคล้องกับสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในประเทศ โดยอาศัยบทประพันธ์และมีผู้บรรยาย ทำให้ผู้ชมสามารถ เข้าถึงความจริงผสมผสานกับความฝันและจินตนาการจากอดีตกาลได้อย่างมีอรรถรส ต่อมาการแสดงแสง สี เสียง ได้เกิดเป็นวัฒนธรรมบันเทิงอย่างหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งส่วนมากมุ่งเน้นการนำเสนอประวัติศาสตร์ ภาพลักษณ์ วัฒนธรรมวิถีความเป็นอยู่ และประเพณีของชุมชนนั้น ๆ เป็นหลัก และมีพัฒนาการรูปแบบการแสดงอย่างต่อเนื่อง มาจนถึงปัจจุบัน

การแสดงแสง สี เสียง ละครอิงประวัติศาสตร์วีรสมัยศรีถูลอง ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร จัดแสดง ขึ้นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2528 ณ สนามกีฬาสุระกุล ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การปกครอง ส่วนจังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชิดชูเกียรติประวัติท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร และให้อนุชนรุ่นหลัง ได้ตระหนักถึงวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ของบรรพชนที่ได้เสียสละเลือดเนื้อและชีวิตในการปกป้องรักษาแผ่นดิน ไว้ให้ลูกหลานได้จนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้มีการจัดแสดงในครั้งนั้นเกิดขึ้น คือ อาจารย์สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์ และอาจารย์ทฤษฎา ขาญยงค์ ได้ร่วมกันเรียบเรียงข้อมูลจากตำรา พงศาวดาร และมอบให้กับ รพีพร เป็นผู้ประพันธ์ บทละครขึ้น ซึ่งการแสดงครั้งนั้นได้เชิญดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงในสมัยนั้น คือ นางสาวพิสมัย วิไลศักดิ์ มารับบท เป็นท้าวเทพกระษัตรี ต่อมาจังหวัดภูเก็ตและองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต ได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและ เอกชน กำหนดให้มีการจัดงานแสดงแสง สี เสียงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ในช่วงระหว่างวันที่ 13 - 15 มีนาคม สำหรับจุดประสงค์การจัดงานในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น เนื่องจากวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2328 เป็นวันที่ชาวเมืองถลาง รบชนะทัพพม่า เมื่อครั้งศึกเก้าทัพ สำหรับสถานที่จัดการแสดงได้มีการเปลี่ยนแปลง คือ สวนสาธารณะสะพานหิน และบริเวณตรงข้ามกับอนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร ตามลำดับ และในปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน ได้ใช้พื้นที่บริเวณอนุสรณ์สถานเมืองถลาง หรือทุ่งถลางชนะศึก หรือที่ชาวบ้านเรียกติดปากกันว่า “โคกชนะพม่า” ตั้งอยู่ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งในอดีตเมื่อปี พ.ศ. 2328 เคยเป็นสมรภูมิในการทำสงคราม ระหว่างทัพพม่ากับทัพของท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร เป็นสถานที่สำหรับจัดการแสดง

โดยในการบริหารจัดการการแสดงแสง สี เสียง ละครอิงประวัติศาสตร์ ท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร นั้น จังหวัดภูเก็ตและองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ตได้มอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการในด้านต่าง ๆ ซึ่งด้านการจัดการแสดง มอบหมายให้มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นหน่วยงานหลักผู้รับผิดชอบ โดยมี รศ.ดร.สาวิตร พงศ์วัชร อาจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปการจัดการแสดง

เป็นผู้เขียนบทละครและกำกับการแสดง ได้ปรับปรุงบทละคร ตัวละคร ฉาก เครื่องแต่งกาย นำเทคนิคการแสดงใหม่ ๆ ที่เน้นความตระการตาของระบบแสงสี เสียง และดนตรีประกอบ เพื่อสร้างบรรยากาศความสมจริง เพิ่มอรรถรสความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชมการแสดง แต่ยังคงไว้ซึ่งเหตุการณ์สำคัญและความถูกต้องของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ (สาวิตร พงศ์วัชร, พ.ศ. 2557)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้กำกับการแสดงและร่วมเป็นผู้แสดงรับบทตัวละครหลัก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2556 - 2560 เป็นช่วงห้าปีที่มีการปรับเปลี่ยนบทและเทคนิคการแสดงใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ อาทิเช่น การเพิ่มบทที่ให้ความสำคัญกับการค้าขายกับชาวต่างชาติ แสดงให้เห็นการเป็นเมืองท่าและเมืองค้าขายของเมืองกลางในอดีต การใช้การบรรยายเนื้อหาที่ไม่มีในการแสดงให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น การเพิ่มเทคนิคสื่อผสมการแสดงโดยการนำม่านน้ำมาประกอบการแสดง ด้วยเหตุนี้จึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาพัฒนาการของการแสดงเพื่อให้เห็นถึงมิติแห่งเวลาการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การสื่อความหมายแนวทางใหม่ของการแสดงเมืองกลางชนะเลิศ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังของสงครามเก้าทัพ ณ ศักดิ์เมืองกลาง ตลอดจนบริบทพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญในเมืองภูเก็ต
2. เพื่อพิจารณากระบวนการและวิเคราะห์ความโดดเด่นกระบวนการพัฒนาศิลปะการแสดงเมืองกลางชนะเลิศ
3. เพื่อนำเสนอกระบวนการสื่อความหมายแนวทางใหม่และนัยของศิลปะการแสดงเมืองกลางชนะเลิศให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความยั่งยืนของชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม

1. พัฒนาการของศิลปะการแสดง แสง เสียงในประเทศไทย

พระพงศ์ เสนไสย (2550 ก : 3 - 4) ได้กล่าวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการจัดการแสดง แสง เสียงไว้ว่า สำหรับในประเทศไทย เริ่มจัดแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 โดยกรมศิลปากรร่วมกับกองทัพเรือ จัดขึ้นที่วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร แต่ยังไม่ได้รับความนิยมเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากนัก จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นปีที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้จัดกิจกรรมรณรงค์ด้านการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้เป็นปีท่องเที่ยวไทย จึงได้จัดการแสดงแสงเสียง เรื่อง สะพานข้ามแม่น้ำแควขึ้น ทำให้การแสดงแสงเสียงได้รับความนิยมเป็นที่แพร่หลายมากขึ้น และมีการจัดกิจกรรมการแสดงในลักษณะนี้อีกหลายแห่งในเวลาต่อมา

การจัดการแสดงแสงเสียงที่นับได้ว่าเป็นการจัดการแสดงครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ ได้แก่ การจัดงานมหรสปสมโภชฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี เมื่อปี พ.ศ. 2523 โดยจัดให้มีการแสดงแสงเสียงภายในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

2. หลักการจัดการแสดงแสงสีเสียงอิงประวัติศาสตร์

2.1 การกำหนดพื้นที่ในการแสดงนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์พื้นที่ที่สามารถใช้เป็นฉากสำหรับช่วยเสริมบรรยากาศของการแสดง (ควรมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 5,000 ตร.ม.) สามารถควบคุมบรรยากาศพื้นที่โดยรอบในขณะที่จัดแสดงได้ มีพื้นที่สำหรับจัดที่นั่งชมการแสดงเพียงพอ (ไม่ควรต่ำกว่า 1,600 ตร.ม.) ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อความเชื่อและความศรัทธาของประชาชน (องค์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป., หน้า 1-24)

2.2 การจัดทำบทละคร (สาวิตร พงศ์วิรัช, 2557) กล่าวว่า การเขียนบทเป็นกระบวนการที่สำคัญมาก ผู้กำกับการแสดงจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์และตำนาน รวมถึงการศึกษาสถานที่จริงที่ใช้ในการแสดง ซึ่งผู้เขียนบทจะต้องมีแนวคิดและแรงบันดาลใจในการเขียนบท การคัดเลือกเพลงที่จะประกอบการแสดง การเพิ่มเติมรายละเอียดต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ต้องถูกต้องและไม่ผิดเพี้ยนไปจากประวัติศาสตร์และตำนาน (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2543, หน้า 178 - 179) กล่าวว่า ขั้นตอนในการเขียนบทละคร ประกอบด้วย 1) การกำหนดหัวเรื่อง (Subject) ที่จะนำมาเขียนบทละคร 2) การกำหนดแกนแนวคิดหลัก (Theme) ของเรื่อง ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเขียนบทละคร 3) การกำหนดเนื้อหา (Content) คือการกำหนดเนื้อหาโดยการแตกประเด็นให้สอดคล้องกับแกนแนวคิดหลักที่กำหนดไว้ และ 4) การวางโครงสร้างของบทละคร (Plot & Structure) คือ การวางลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์และการแสดงที่สำคัญในเรื่อง โดยนำเนื้อหาจากการเก็บข้อมูลมาร้อยเรียงตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นฉากหรือองค์

2.3 การคัดเลือกเอกสารมาสนับสนุนในการแสดง ได้แก่ เอกสารชั้นต้น เช่นพงศาวดาร จดหมายเหตุ ข้อมูลจดหมายเหตุบันทึกของผู้เชี่ยวชาญ มุขปาฐะ เป็นข้อมูลเล่าปากต่อปาก รุ่นสู่รุ่นข้อมูลปริวรรต เช่น การถอดความภาษาขอมเป็นภาษาไทย ข้อมูลชั้นรอง เอกสารที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ข้อมูลจากวรรณกรรมร้อยแก้ว ร้อยกรอง ข้อมูลแปลจากชาวต่างชาติ โดยข้อมูลที่กล่าวมาเหล่านี้มีความสำคัญในการนำมาพินิจข้อมูลในการสร้างสรรค์งานการแสดง

2.4 การคัดเลือกผู้แสดง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดรูปร่าง หน้าตา บุคลิก และความสามารถของผู้แสดง เพื่อเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้แสดงให้เหมาะสม การแบ่งตัวละครหรือผู้แสดงสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ตัวละครนำฝ่ายชาย ตัวละครนำฝ่ายหญิง และตัวละครอื่น ๆ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2543, หน้า 74)

ซึ่งในการคัดเลือกผู้แสดงในการแสดงให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมจะทำให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญ
ของประวัติศาสตร์ของชาติไทย

2.5 เครื่องแต่งกาย เป็นองค์ประกอบสำคัญในการแสดง โดยเครื่องแต่งกายมีหน้าที่ 1) บอกยุคสมัย
ของละครว่าตัวละครอยู่ในยุคใดสมัยใด 2) มีหน้าที่ในการบอกเล่าเรื่องราวสถานที่ของตัวละครว่าอยู่ในเหตุการณ์ใด
สถานการณ์ใด 3) มีหน้าที่บอกลักษณะบุคลิกของตัวละครว่ามีนิสัยและรสนิยมอย่างไร 4) มีหน้าที่เสนอสถานภาพ
ของตัวละครว่าตัวละครนั้นมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างไร แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นความแตกต่างนี้
ก็เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ทางการเมือง ศาสนา สังคมและเศรษฐกิจ
(สกายเอ็กซ์พรีส์ จำกัด, 2562)

2.6 อุปกรณ์ประกอบการแสดง คือ อุปกรณ์ที่ใช้สื่อความหมายในการแสดง การนำอุปกรณ์
มาใช้ประกอบการแสดงควรคำนึงถึงการสื่อความหมายที่ชัดเจนแก่ผู้ชม เช่น อาวุธ เป็นเครื่องประดับประหารศัตรู
ในการแสดงใช้อาวุธที่ทำเทียมจากวัสดุที่มีน้ำหนักเบา และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพและ
เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันอาจนำมาจากของจริงหรือทำขึ้นเลียนแบบของจริงก็ได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ทีวี โคมไฟต่าง ๆ
(สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2543, หน้า 268)

2.7 การจัดทำเสียงและเพลงประกอบการ หลักการประพันธ์เพลง คือ การสร้างสรรค์หมายถึง
การคัดเลือกลักษณะสำคัญของเพลงที่มีลักษณะโดดเด่นมาใช้ในการประพันธ์เพลง และการสร้างสรรค์หมายถึง
แต่ละวรรค ตอน ท่อน ประสงค์สื่อความหมายสิ่งใด บทบาทใด หน้าที่ใด

2.8 ฉาก หมายถึง การสื่อความหมายให้เข้าใจถึงสถานการณ์ สถานที่และรวมไปถึงวัสดุและ
สิ่งก่อสร้างที่ทำหน้าที่สร้างสุนทรียรสให้แก่ผู้ชม มีหน้าที่ ได้แก่ กำหนดสถานที่ บ่งชี้ยุคสมัย ให้บรรยากาศและ
สนับสนุนกิจกรรมการแสดง

2.9 เทคนิคพิเศษ ในการสร้างสรรค์งานการแสดงมีองค์ประกอบที่สนับสนุนการแสดงให้มีความสมบูรณ์
และเกิดสุนทรียรส ทำให้ผู้ชมผู้พบเห็นนักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจผู้สร้างสรรค์งานการแสดง
จำเป็นจะต้องรู้และทำความเข้าใจกับองค์ประกอบ

สรุปการจัดการแสดงแสงสีเสียงอิงประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องอาศัยพื้นที่บริเวณที่เหมาะสม การจัดทำบทละคร
การคัดเลือกเอกสารมาสนับสนุนในการแสดง การคัดเลือกผู้แสดง เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ ฉาก ทำนอง
บทเพลงประกอบ และเทคนิคพิเศษที่มีความทันสมัยผสมผสานกับเค้าโครงทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เป็นการกระตุ้น
ให้ผู้คนตระหนักถึงประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่าของตนเองที่จะต้องหวงแหนและคงไว้

3. การสื่อความหมายแนวทางใหม่

การสื่อความหมายและการนำเสนอ จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่รวบรวมขึ้นด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์และทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับรวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่ดำรงอยู่ ตามกฎบัตรอิโคโมสไทยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การสื่อความหมายแนวทางใหม่ ตามวัตถุประสงค์ของกฎบัตรอิโคโมส

ลำดับ	วัตถุประสงค์	การนำเสนอ
1	1.1 เคารพความเป็นของแท้ (Respect the authenticity) 1.2 ปกป้องคุณค่าที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ (Safeguard the tangible and intangible values)	ใช้สถานที่จริงทุ่งกลางชนะศึกที่เป็นของแท้ดั้งเดิมและบริบทพื้นที่เชื่อมโยงที่ปรากฏในเอกสารชั้นต้นและชื่อบ้านนามเมืองตามคำบอกเล่าสืบต่อกันมา
2	อำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจและสร้างความประทับใจ(Facilitate a Understanding and appreciation) การสื่อความหมาย (Interpretation)	อำนวยความสะดวกด้านพื้นที่ และการจัดการสถานที่อำนวยความสะดวกด้านวิชาการ เช่น แผ่นพับ แผนผังการจัดงานที่จัดรถ ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง
3	การนำเสนอ (Presentation)	การนำเสนอเรื่องของบทะเลศรี เพลง นักแสดง เครื่องแต่งกาย เทคนิคการแสดงสู่จิตร ที่มีความโดดเด่นและน่าสนใจ
4	โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อความหมาย (Interpretive Infrastructure)	มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการจัดการ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายนำทาง ป้ายแนะนำทางวิชาการ-นิทรรศการ แผนที่ที่จัดรถให้ผู้เข้าชมสนใจอย่างทั่วถึง
5	สื่อความหมาย-วิทยากรประจำแหล่ง (Site Interpreter)	มีวิทยากรแนะนำให้ความรู้และข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในงาน
6	แหล่งมรดกวัฒนธรรม (Cultural Heritage Site)	จัดเส้นทางนำชมแหล่งทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและกิจกรรมนันทนาการที่เชื่อมโยงพื้นที่ประวัติศาสตร์
7	สนับสนุนการเป็นองค์รวม (Encourage inclusiveness)	ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทุก ๆ ด้าน เช่น การเป็นคณะกรรมการในการจัดกิจกรรม เป็นนักแสดง
8	สนับสนุนการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน (Contribute to the sustainable conservation)	ผู้ชมและผู้มีส่วนร่วมบังเกิดความภาคภูมิใจรักและหวงแหนพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และยกย่องชื่นชมวีรสตรี ตลอดจนวีรชนผู้กล้าเมืองกลาง

ที่มา: กฎบัตรอิโคโมสว่าด้วยการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกวัฒนธรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งพบเนื้อหาและประเด็นสำคัญกล่าวคือ หลักการจัดการแสดงแสง สี เสียง ภูมิหลังบริบทพื้นที่และบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองกลาง และความโดดเด่นการแสดงแสง สี เสียง

ในช่วงปี พ.ศ. 2556 - 2560 จึงเป็นข้อมูลนำไปสู่การสื่อความหมายแนวทางใหม่เพื่อนำไปใช้กับการแสดง แสง สี เสียง กลางชนะเลิศต่อไป

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดแนววิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ได้แก่ ศึกษาภูมิหลังของสงครามเก้าทัพ ณ ศักดิ์เมืองกลาง บุคคลสำคัญตลอดจนบริบทพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ พินิจวิเคราะห์กระบวนการศิลปะการแสดงแสงสีเสียงท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ในช่วงปี พ.ศ. 2556 - 2560 ประกอบด้วย 1) พื้นที่การแสดง 2) บทละคร 3) ผู้แสดงและเครื่องแต่งกาย 4) ดนตรี 5) เทคนิคการแสดง จากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
2. ด้านพื้นที่ ได้แก่ สถานที่จัดการแสดงแสงสีเสียงท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร
3. ด้านกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องกับส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการงานแสดงแสง สี เสียง ท้าวเทพกระษัตรี - ท้าวศรีสุนทร จำนวน 31 คน
4. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการประมวลเนื้อหาที่ได้จำแนกเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลเกี่ยวกับการจัดการการแสดง สื่อความหมายแนวทางใหม่ด้านศิลปะการแสดง แสงสีเสียง กลางชนะเลิศ แยกเป็นประเด็นนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

1. ภูมิหลังของประวัติศาสตร์ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดทำบทละครเพื่อการแสดง แสง สี เสียง ของจังหวัดภูเก็ต พบว่า ภูมิหลังของสงครามเก้าทัพ เมื่อพระเจ้าปดุงยกกองทัพมาตีกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวง มีกองทัพถึงเก้าทัพ รวมกำลังพล 144,000 นาย โดยเข้าโอบล้อม ตีตั้งแต่เหนือสุดคือเชียงแสน ไปถึงใต้สุดคือสงขลา ทัพที่ 1 มี แม่ยี่แมงช่องกยอ เป็นแม่ทัพ มีทั้งทัพบก ทัพเรือ จำนวนพล 10,000 คน เรือกำปั่นรบ 15 ลำ ลงมาตั้งที่เมืองมะริด ให้ยกทัพบุกมาตีหัวเมืองไทยทางปากน้ำ ตั้งแต่เมืองชุมพรลงไปจนถึงเมืองตะกั่วป่าและเมือง ทัพเมืองกลาง มีบุคคลที่สำคัญเข้าสู้รบกับพม่า ประกอบด้วย ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร และบุคคลสำคัญอีก 7 ท่าน พ่อเทียน แม่ปราง แม่ทอง พ่อจ้อย พ่อเนียม พ่อทองพูน พ่อทองเพ็ง ตลอดจนชาวบ้านเมืองกลางอีกจำนวนมาก ซึ่งจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลัง

ทางประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์นั้น ได้นำมาเสนอในรูปแบบการแสดง แสง สี เสียงทุกปี ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้เกิดการเรียนรู้และซึมซับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และนำประวัติศาสตร์มาบูรณาการกับการดำเนินชีวิตของสังคม

2. พินิจความโดดเด่นการแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2656 - 2560 ประกอบด้วย พื้นที่การแสดง บทละคร ผู้แสดง และเครื่องแต่งกาย ดนตรี และเทคนิคการแสดง ตามลำดับ พบว่า

2.1 สถานที่สำหรับการจัดการแสดง บริเวณทุ่งกลางชนะศึก หรือ โคกชนะพม่า ซึ่งเป็นพื้นที่สมรภูมิในการทำสงครามเมื่อปี พ.ศ. 2328 ปัจจุบันมีการปรับปรุงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบตลาดน้ำ ดังนั้นในการจัดการแสดง จะต้องวางแผน ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความเป็นของแท้ดั้งเดิมตามเอกสารและมุขปาฐะ เช่น เอกสารกล่าวว่าอยู่ใกล้คลองบางใหญ่ ซึ่งมีเหตุผลสนับสนุนทางภูมิสังคม และกายภาพของคลองที่เชื่อมโยงกับอู่ตะเภา ดังนั้นการจัดงานจึงต้องให้เหมาะสมกับข้อมูล จากแนวคิดของผู้วิจัยพิจารณาว่าพื้นที่ดังกล่าวนี้มีความโดดเด่นสอดคล้องกับหลักฐาน ซึ่งสามารถปรับสภาพพื้นที่บริเวณการแสดงให้มีลำธารโอบล้อมเวทีและผู้ชมโดยสามารถใช้ลำธารนี้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงด้วย

2.2 บทละครเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการแสดง แสง สี เสียงเป็นอย่างมาก หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้พินิจบทละครแล้วได้มีข้อคิดเห็นที่น่าจะปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดการสื่อความหมายแนวทางใหม่ โดยในบทละครพบข้อโดดเด่นบางประการ สามารถเพิ่มเติมความโดดเด่นให้สมบูรณ์ได้มากขึ้นดังนี้ (1) รูปแบบการเริ่มเรื่องและจบเรื่องให้มีความน่าสนใจและแปลกใหม่ (2) บทสนทนาให้มีความกระชับและใช้ภาษาที่สละสลวย (3) ปรับเปลี่ยนบทบรรยายนำเสนอผ่านสื่อผสมต่าง ๆ

2.3 ด้านดนตรีและเพลงประกอบการแสดงจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาบทละครพบว่าสามารถเพิ่มเติมความโดดเด่นให้สมบูรณ์ดังนี้ (1) ผู้กำกับฝ่ายดนตรีวางแผนนำวงดนตรีหลากหลายประเภท เช่น ดนตรี ไทย สากล และร่วมสมัย มาบรรเลงขับร้องให้ปรากฏอยู่ในส่วนของการแสดง จะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกลอยตามเนื้อเรื่อง อันจะนำไปสู่ความซาบซึ้งและสำนึกรักเมืองกลาง (2) การใช้เพลงประกอบการแสดงให้เกิดความร่วมสมัยมากขึ้น เพื่อที่จะให้คนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงบทเพลงและดนตรีได้เร็วยิ่งขึ้น จากการพินิจของผู้วิจัย ได้เกิดความคิดในการที่จะเพิ่มบทเพลงที่จะใช้สื่อความหมายให้ผู้ชมได้เข้าถึงและเข้าใจการแสดงและประวัติศาสตร์ จึงได้ประพันธ์เพลงขึ้นมาใหม่เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติสองวีรสตรีและชาวเมืองกลาง ตลอดจนปลุกฝังให้เยาวชนตระหนักรักเมืองกลาง

2.4 ผู้แสดงและเครื่องแต่งกาย หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้พินิจความโดดเด่นในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้พบข้อที่สามารถจะพัฒนาให้เป็นความโดดเด่นในแนวทางใหม่ได้ดังนี้ (1) การมีส่วนร่วมในการแสดง

โดยเชิญเครือข่ายศิลปินสายสกุลที่เกี่ยวข้องกับศึกเมืองกลางมามีส่วนร่วมในการแสดง ตามความเหมาะสม (2) เชิญชวนดารานักร้อง นักแสดง นักดนตรี ตลอดจนศิลปินอื่น ๆ ที่เป็นลูกหลานชาวเมืองภูเก็ตเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดง (3) การแต่งกายคำนึงถึงเชื้อชาติ ฐานานุศักดิ์ ยุคสมัย เหตุการณ์และบริบทอื่น ๆ ให้มีสีสันเหมาะสมและตระการตาในยามค่ำคืน

2.5 เทคนิคการแสดง ผลจากการที่ผู้วิจัยได้พินิจความโดดเด่นทางเทคนิคการแสดงพบว่ายังสามารถที่จะเพิ่มเติมเทคนิคให้มีความโดดเด่นได้มากขึ้นดังนี้ (1) ฉาก เพิ่มเติม สีสันให้ตระการตา ถูกต้องตามยุคสมัย (2) เสียง ต้องให้กลมกลืนกับบทละคร (3) เทคนิคพิเศษ ม่านน้ำ จอ LED ระเบิดเสียง บับเบิ้ล ดรายไอซ์ พลุไฟ เป็นส่วนสนับสนุนให้การแสดงมีความสมบูรณ์มีสีสัน และตระการตายิ่งขึ้น

3. การสื่อความหมายและนัยในการจัดการแสดงแสงสีเสียงตามบทละครในปี พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยนำหลักการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกวัฒนธรรม ตามกฎบัตรโอไอโคโนสไทย มาดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางใหม่ ในการนำเสนอการแสดง แสง สี เสียง กลางชนะเลิศ รายละเอียดประกอบด้วยหลักการสื่อความหมายด้านสถานที่จัดการแสดง ด้านบทละคร ด้านการละคร ด้านเทคนิคการแสดง มีดังนี้

3.1 หลักการสื่อความหมายด้านสถานที่ คือการให้เคารพความเป็นของแท้ของแหล่งมรดกวัฒนธรรม เนื้อหาทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดก พื้นที่ของแท้คือ หุ่นกลางชนะเลิศเคยเป็นสมรภูมิในการทำสงครามระหว่างทัพพม่ากับทัพเมืองกลาง เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่จริงในการแสดง แสง สี เสียง ทั้งนี้การจัดการแสดง แสง สี เสียงกลางชนะเลิศ แนวทางใหม่จะใช้สถานที่ หุ่นกลางชนะเลิศเป็นที่แสดง ตามหลักเกณฑ์กฎบัตรโอไอโคโนสไทย ว่าด้วยการเคารพความเป็นของแท้ของแหล่งมรดกวัฒนธรรม รวมไปถึงการวิเคราะห์ในการใช้พื้นที่จัดงานการแสดง แสง สี เสียง กลางชนะเลิศ แนวทางใหม่ในปี พ.ศ. 2563 ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ดังนี้ (1) เรื่องการจราจรและพื้นที่จอดรถ แนวทางใหม่สามารถแก้ปัญหาการจราจรและพื้นที่การจอดรถจักรยานยนต์และรถยนต์ส่วนบุคคล (2) การให้บริการรถสุขา แนวทางใหม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยจะครอบคลุมบริเวณงานทั้งหมด และจะเพิ่มรถสุขาจากเดิมทั้งงานมีอยู่ 2 คัน (3) พื้นที่ลานวัฒนธรรมและขายสินค้าแนวทางใหม่ ออกแบบลานวัฒนธรรมโดยการมีการแสดงที่น่าสนใจ เช่น มโนราห์ หนังตะลุง ดนตรีไทย และดนตรีสากล พื้นที่ขายสินค้าอาหารพื้นเมืองภูเก็ตที่มีความหลากหลาย ส่วนพื้นที่ศาสตร์พระราชาก็เป็นพื้นที่ให้ความรู้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำเอาศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ร.9) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

3.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อความหมาย ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ชมและนักท่องเที่ยวในการเข้าชมการแสดง แสง สี เสียง กลางชนะเลิศ โดยการทำแผนที่เส้นทางในการเดินทาง

ประชาสัมพันธ์ลงไปในสื่อต่าง ๆ ทุกช่องทาง ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ต Facebook และการจัดทำคิวอาร์โค้ดใส่ในสูจิบัตร แผ่นพับ ป้าย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว การสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์เป็นเครื่องหมายสัญลักษณ์ของงาน เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ตลอดจนป้ายโฆษณา แผ่นพับ สูจิบัตร หรือของที่ระลึกต่าง ๆ ซึ่งการแสดง แสง สี เสียง มีการจัดทำโลโก้ประกอบกิจกรรมการแสดง การจัดทำแผ่นพับและสูจิบัตรเป็นแบบ 2 ภาษา คือภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

3.3 การนำเสนอ ตามกฎบัตรอีโคโมสไทย เรื่องการนำเสนอที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารเนื้อหาสาระของแหล่งมรดกวัฒนธรรมโดยผ่านการเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ

1) บทละครถือเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงแสงสีเสียงกลางชนะศึก ผู้วิจัยได้นำพัฒนาความโดดเด่นเพื่อสื่อความหมายแนวทางใหม่ในประเด็นด้านการละครที่ลดบทบาทสนทนาลง ปรับเปลี่ยนเป็นบทบรรยายนำเสนอผ่านสื่อผสมเทคนิคพิเศษ และปรับปรุงรูปแบบการเริ่มเรื่องและจบเรื่อง

ภาพที่ 1 QR Cord บทละครแสงสีเสียงกลางชนะศึกแนวทางใหม่

ที่มา: นพศักดิ์ นาคเสนา, 2562

2) ผู้แสดงในการแสดงแสง สี เสียงกลางชนะศึกการสื่อความหมายแนวทางใหม่ โดยการเชิญนักแสดงกิตติมาศักดิ์ และนักแสดงตัวประกอบที่มีเชื้อสายสกุลลูกหลานและผู้ที่เกี่ยวข้องในประวัติศาสตร์กลางชนะศึกประกอบด้วย 26 สายสกุล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างสายสกุลเข้ามาร่วมแสดงถือเป็นการยกย่องเชิดชู ผู้ประกอบคุณประโยชน์คุณงามความดีและความกล้า และเชิญนักแสดงที่เป็นชาวบ้านเมืองถลางมาร่วมแสดงเป็นผู้แสดงสมทบ ตลอดจนเชิญศิลปินดารานักแสดงที่เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของชาวภูเก็ตมาร่วมแสดง เช่น แก้ม เดอะสตาร์ นนท์ เดอะวอยซ์ จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริงซึ่งตรงกับกฎบัตรอีโคโมสไทยว่าด้วยการสนับสนุนการเป็นองค์กรรวม

3) เครื่องแต่งกาย การออกแบบเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับจะเพิ่มสีสันของชุดเครื่องประดับ เพื่อให้มีความสวยงามตระการตาแต่ยังคงคำนึงถึงความสมจริง ความถูกต้องของยศฐา บรรดาศักดิ์ของตัวละครทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายพม่า การออกแบบ การให้สีเครื่องแต่งกายคำนึงถึงการให้แสงสีในแต่ละฉากด้วย

4) ฉาก เวที และอุปกรณ์ประกอบการแสดง ต้องมีความกลมกลืนกับการแสดงแต่ละองค์แต่ละฉาก ซึ่งรูปแบบของฉากและอุปกรณ์ประกอบการแสดงจะต้องมีความสวยงามตระการตา ถูกต้องตามยุคสมัย และสามารถรื้ออารมณ์ในการชมการแสดงแสงสีเสียงกลางชนะศึกได้เป็นอย่างดี

5) แสงสี โดยการเพิ่มความกลมกลืนของแสงสีกับการแสดงแต่ละฉาก ซึ่งที่ผ่านมาการแสดงจะมีปัญหาเรื่องของการให้แสงในฉากต่าง ๆ ที่ไม่กลมกลืนและเข้ากับบท อาทิเช่น แสงมาก่อนการแสดงจะเริ่มในฉากนั้น ๆ ในส่วนนี้ผู้วิจัยมีแนวทางใหม่ในการพัฒนาการให้แสงสี โดยการทำสคริปต์เรื่องการให้แสงสีในแต่ละฉาก ซึ่งสคริปต์นี้พัฒนามาจากบทละครของการแสดง แสง สี เสียง กลางชนะศึก

6) เทคนิคพิเศษ การใช้มน้ำในการแสดงละครบรรยายเล่าเรื่อง ใช้จอ LED หรือจอโปรเจคเตอร์ในการบรรยายเล่าเรื่องในส่วนของเนื้อหาที่ไม่ได้แสดง ใช้กล้อง หรือโดรนถ่ายทอดเข้าจอ LED หรือจอโปรเจคเตอร์ขณะการแสดง จะทำให้เห็นมุมการแสดงที่สวยงามและแปลกตายิ่งขึ้น เทคนิคพิเศษด้านการต่อสู้ การใช้พลุเป็นสะเก็ดปืน การใช้ระเบิดขนาดเล็กให้เกิดเสียงดังและควันไฟพวยพุ่งขึ้นมาขณะยิงปืนใหญ่ การใช้ ทรายไอซ์ให้เกิดหมอกควัน การใช้บัลเบิ้ลในการสร้างบรรยากาศ การจุดพลุไฟในการเฉลิมฉลอง

4. วิทยากรประจำแหล่ง คือ ผู้สื่อความหมาย (Site Interpreter) วิทยากรประจำแหล่งคือเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัคร ณ แหล่งมรดกวัฒนธรรม ทั้งที่ทำหน้าที่ชั่วคราวหรือถาวร ที่มีหน้าที่สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของแหล่งสู่สาธารณชน กิจกรรมวัฒนธรรมท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร จะมีกิจกรรมการนำทัวร์ท่องเที่ยวเส้นทางประวัติศาสตร์เมืองกลาง เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจทั้งเยาวชนในท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป เป็นการปูพื้นฐานและสร้างอารมณ์ร่วมในการชมการแสดง แสง สี เสียง กลางชนะศึก วิทยากรในการให้ความรู้ในกิจกรรม คือ ผศ.สมหมาย ปันพุทธศิลป์ และทีมงาน

5. สนับสนุนการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน (Contribute to the sustainable conservation) ผู้วิจัยมีแนวคิดออกแบบสร้างสรรค์และสร้างสรรค์ เพลงคีตกลาง ขึ้น เพื่อมุ่งหวังว่าเพลงนี้จะเป็นส่วนสำคัญที่จะปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึกของประชาชนชาวเมืองกลางและเมืองภูเก็ต ให้เกิดความรักหวงแหนถิ่นฐานบ้านเกิด โดยมี ผศ.รุ่งรัตน์ ทองสกุล ประพันธ์คำร้องเพลงคีตกลาง นายพงศ์พันธ์ เพชรทอง แต่งทำนองและเรียบเรียงเสียงประสาน ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะสื่อความหมายเนื้อหาทางประวัติศาสตร์อันดีนี้ ไว้ในกิจกรรมงานวัฒนธรรมท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร

ภาพที่ 2 QR Cord เพลงคีตกลาง

ที่มา: นพศักดิ์ นาคเสนา, 2562

6. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเชื่อมโยงเมืองกลางสู่เมืองภูเก็ต การจัดงานแนวทางใหม่ จัดขึ้นในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกเหนือไปจากกิจกรรมในพื้นที่ คือ การมีกิจกรรมทางเลือกที่ออกไปเรียนรู้แหล่งเชื่อมโยงทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาอาหารการกิน กีฬาและนันทนาการโดยมีผู้รู้วิทยากรประจำแหล่งเป็นผู้นำพากิจกรรม เพื่อให้ผู้ชม และนักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้เรียนรู้และเข้าถึงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ พื้นที่บุคคลสำคัญ พื้นที่ภูมิปัญญา ด้านอาหาร การเลือกซื้อของที่ระลึก ตลอดจนกิจกรรมเส้นทางคนรักสุขภาพ วัง วัง ปั่น ปั่น เส้นทาง ประวัติศาสตร์เมืองกลาง เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังของสงครามเก้าทัพ ณ ศักเมืองกลางตลอดจนบริบทพื้นที่ทางประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญในเมืองภูเก็ต พินิจวรรณกรรมและวิเคราะห์พัฒนาการของกระบวนการ ศิลปะการแสดงเมืองกลางชนะศึก เพื่อนำไปสู่การสื่อความหมายแนวทางใหม่ของศิลปะการแสดงแสงสี เสียง เมืองกลางชนะศึก

สรุปผลการวิจัย

1. ภูมิหลังของสงครามเก้าทัพ พบว่า การศึกของเมืองกลาง มีบุคคลฝ่ายเมืองกลางที่สำคัญเข้าสู้รบกับพม่า ที่เข้มแข็งยิ่ง ประกอบด้วย ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร และบุคคลสำคัญอีก 7 ท่าน พ่อเทียน แม่ปราง แม่ทอง พ่อจ้อย พ่อเนียม พ่อทองพูน พ่อทองเพ็ง ตลอดจนชาวบ้านเมืองกลางอีกจำนวนมาก สำหรับพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ คือทุ่งกลางชนะศึก หรือที่ชาวบ้านเรียกติดปากกันว่า “โคกชนะพม่า” เป็นสมรภูมิในการทำสงครามระหว่างทัพพม่า กับชาวบ้านเมืองกลาง เมื่อปี พ.ศ. 2328

2. ความโดดเด่นการแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2656 - 2560 โดยพินิจ พื้นที่การแสดง บทละคร ผู้แสดงและเครื่องแต่งกาย ดนตรี และเทคนิคการแสดง ตามลำดับ พบว่า สถานที่สำหรับจัดการแสดง บริเวณทุ่งกลางชนะศึกหรือ โคกชนะพม่า ซึ่งเป็นพื้นที่สมรภูมิในการทำสงครามเมื่อปี พ.ศ. 2328 บทละคร สามารถเพิ่มเติมความโดดเด่นให้สมบูรณ์ได้มากขึ้นดังนี้ 1) รูปแบบการเริ่มเรื่องและจบเรื่อง ให้มีความน่าสนใจและแปลกใหม่ 2) บทสนทนาให้มีความกระชับและใช้ภาษาที่สละสลวย 3) ปรับเปลี่ยนบทบรรยายนำเสนอผ่านสื่อผสมต่าง ๆ

ด้านดนตรีและเพลงประกอบการแสดง พบว่าสามารถเพิ่มเติมความโดดเด่นให้สมบูรณ์ดังนี้ 1) ผู้กำกับฝ่ายดนตรีวางแผนนำวงดนตรีหลากหลายประเภท เช่น ดนตรี ไทย สากล และร่วมสมัย มาบรรเลงขับร้องให้ปรากฏอยู่ในส่วนของการแสดง จะทำให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกลอยตามเนื้อเรื่องอันจะนำไปสู่ความซาบซึ้งและสำนึกรักเมืองกลาง 2) การใช้เพลงประกอบการแสดงให้เกิดความร่วมสมัยมากขึ้น เพื่อที่จะให้คนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงบทเพลงและดนตรีได้ดียิ่งขึ้น จากการพินิจของผู้วิจัย ได้เกิดความคิดในการที่จะเพิ่มบทเพลงที่จะใช้สื่อความหมายให้ผู้ชมได้เข้าถึงและเข้าใจการแสดงและประวัติศาสตร์ จึงได้ประพันธ์เพลงขึ้นมาใหม่เพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติสองวีรสตรีและชาวเมืองกลาง ตลอดจนปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักรักเมืองกลาง ด้านผู้แสดงและเครื่องแต่งกาย หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้พินิจความโดดเด่นในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมา ได้พบข้อที่สามารถจะพัฒนาให้เป็นความโดดเด่นในแนวทางใหม่ได้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการแสดง โดยเชิญเครือข่ายศิษย์เก่าที่เกี่ยวข้องกับศึกเมืองกลางมามีส่วนร่วมในการแสดง ตามความเหมาะสม 2) เชิญชวนดารานักแสดงนักแสดงดนตรี ตลอดจนศิลปินอื่น ๆ ที่เป็นลูกหลานชาวเมืองภูเก็ตเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดง 3) การแต่งกายคำนึงถึงเชื้อชาติ ฐานานุศักดิ์ ยุคสมัยเหตุการณ์และบริบทอื่น ๆ ให้มีสีสันเหมาะสมและตระการตาในยามค่ำคืน

และด้านเทคนิคการแสดง ผลจากการที่ผู้วิจัยได้พินิจความโดดเด่นทางเทคนิคการแสดงพบว่ายังสามารถที่จะเพิ่มเติมเทคนิคให้มีความโดดเด่นได้มากขึ้นดังนี้ 1) ฉาก เพิ่มเติม สีสันให้ตระการตา ถูกต้องตามยุคสมัย (2) เสียง ต้องให้กลมกลืนกับบทละคร 3) เทคนิคพิเศษ ม่านน้ำ จอ LED ระเบิดเสียง บับเบิลทรายไอซ์ พลุไฟ เป็นส่วนสนับสนุนให้การแสดงมีความสมบูรณ์มีสีสัน และตระการตายิ่งขึ้น

อภิปรายผล

1. ภูมิหลังของประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแสดง สี่ เสียงกลางชนะศึกจากการพินิจบทละครแล้วทำให้ผู้วิจัยพบว่าการจัดทำบทละครได้นำประวัติศาสตร์เข้ามาเป็นแก่นเรื่องในแต่ละองค์แต่ละฉากแล้วยังได้นำเอาสุนทรียภาพและอรรถรสเข้ามาสอดแทรกให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อที่จะให้ผู้ชมสามารถเข้าถึง เข้าใจ และซึมซับประวัติศาสตร์ได้มากยิ่งขึ้น จึงทำให้บทละครมีความแตกต่าง

จากประวัติศาสตร์ที่เป็นแบบดั้งเดิม เช่น นำเทคนิคของการสื่อความหมายด้วยท่าทางของนาฏศิลป์ร่วมสมัยต่างจากการสื่อสารท่าทางของคนในยุคประวัติศาสตร์ ลักษณะการแต่งกายที่มีสีสันให้ผู้ชมเกิดความตระการตา ซึ่งอาจจะแตกต่างจากสีของเครื่องแต่งกายตามประวัติศาสตร์ หรือเพลงที่ปลูกเร้าอารมณ์ของผู้ชม อาจจะ เป็นเพลงที่ผู้ชมเคยได้ยินจนติดหูในปัจจุบัน เข้ามาสอดแทรกในการแสดงละคร ซึ่งในแต่ละปีสิ่งที่กล่าวมานี้ ก็มีความแตกต่างกันอันจะสอดคล้องกับบริบทของความเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมของสังคม เพราะฉะนั้นภูมิหลังของประวัติศาสตร์กลางชนะศึกจึงไม่สามารถที่จะนำเสนอในการจัดการแสดงได้อย่างละเอียด แต่จะนำโครงเรื่องของประวัติศาสตร์เข้ามาเป็นสาระหลักในการจัดการแสดงแต่ก็ต้องเพิ่มสาระที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม และจะต้องเสริมสิ่งจูงใจของผู้ชมในยุคปัจจุบันเข้าไปให้สามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ ซึ่งตรงกับ คำกล่าวของ สุวภัทร พันธุ์ปภพ (ม.ป.ป.) ว่าสามารถวิเคราะห์บทละครตามแนวทางการนำเสนอของบทละคร กล่าวคือ การกำหนดทิศทางของเรื่องให้เป็นไปในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ได้แก่ แนวทางเหมือนจริง นำเสนอให้มีเหตุผลเหมือนจริง แนวโรแมนติก ใช้อารมณ์เป็นตัวนำเรื่อง แนวซิมโบลิสม์ ใช้สัญลักษณ์แทนความจริงของชีวิต เป็นต้น ทั้งนี้การเลือกแนวทางการนำเสนอที่ไปด้วยกันกับแก่นเรื่อง จะทำให้การสื่อสารนั้นสื่อไปถึงผู้ชมและเข้าใจได้ชัดเจน จากการศึกษาของผู้วิจัย ในช่วง พ.ศ. 2556 - 2560 นั้น พบว่ารูปแบบการแสดง ทั้งเรื่องของ ท่าทาง การแต่งกาย เพลง ฉาก และสื่อประสมที่ได้นำมาใช้ในการแสดงของแต่ละปี จะมีความแตกต่างกันไปแล้ว แต่สาระที่เป็นแก่นแท้ของประวัติศาสตร์ก็ยังคงปรากฏอยู่ในการแสดงของทุกปี

2. ความโดดเด่นของการจัดการแสดงแสง สี เสียง และแนวทางใหม่ ผู้วิจัยพบว่า ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ย้อนหลัง พ.ศ. 2556 - 2560 สถานที่สำหรับจัดการแสดงคือบริเวณทุ่งกลางชนะศึก ซึ่งเป็นพื้นที่สมรภูมิในการทำสงครามระหว่างทัพพม่ากับทัพเมืองกลาง เมื่อปี พ.ศ. 2328 จังหวัดภูเก็ตใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นสถานที่จัดงานทำวเทพกระษัตรีทำวศรีสุนทรมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2562) โดยได้มีการปรับปรุงพื้นที่ให้มีความเหมาะสมสำหรับการจัดการแสดงแสง สี เสียง รวมถึงการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การออกร้านจำหน่ายสินค้า สอดคล้องกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ม.ป.ป., หน้า 1 - 24) ได้กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานสำหรับการจัดการแสดง แสง สี เสียง จะต้องเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมา หรือตำนานที่เหมาะสมในการจัดการแสดง อันประกอบด้วยเนื้อเรื่องจะต้องเกี่ยวข้องกับบริเวณสถานที่ที่ใช้ในการจัดการแสดง เนื้อหาของเรื่องราวต้องมีความน่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยว

ด้านบทละครมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีความน่าสนใจขึ้นทุก ๆ ปี ด้านการละคร ประกอบด้วย ผู้แสดงที่รับบทเป็นตัวละครฝ่ายไทยและฝ่ายพม่า ตัวละครหลักรับบทโดยผู้แสดงกิตติมศักดิ์จากตัวแทนภาครัฐ และเอกชน ส่วนตัวประกอบรับบทโดยประชาชน นักเรียน นักศึกษาในจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดพังงา

ด้านเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต ในการออกแบบโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ความสวยงามตระการตา และที่สำคัญคือความสมจริงของตัวละคร ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายพม่า ด้านดนตรี เพลงประกอบการแสดงแต่ละปีจะมีเนื้อหาปลุกใจความรักชาติ ความสามัคคี และความเสียสละ ซึ่งใช้เป็นสื่อในการปลุกเร้าอารมณ์ของผู้ชม สำหรับเทคนิคการแสดง ฉากการแสดง จะประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ ฉากฝ่ายไทย ฉากฝ่ายพม่า และฉากเมืองกลาง ซึ่งแต่ละปีจะมีความแตกต่างกัน ในการจัดวางตำแหน่งและการตกแต่งฉาก ในทุกปี แสง สี เทคนิคพิเศษจะนำมาใช้ผสมผสานให้เกิดความสมจริง การประเมินผลและความพึงพอใจของผู้ชมการแสดงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับผลกระทบด้านการท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ตได้กำหนดช่วงเวลาดังกล่าวในปฏิทินการท่องเที่ยวเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ส่งผลให้ประชาชนและ นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นทุกปี

3. การสื่อความหมายและนัยในการจัดการแสดง แสง สี เสียง ตามบทละครในปี พ.ศ. 2563

ผู้วิจัยนำหลักการสื่อความหมายและการนำเสนอแหล่งมรดกวัฒนธรรม ตามกฎบัตรฮิโคมสไทย มาดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางใหม่ ในการนำเสนอการแสดง แสง สี เสียง ละครชนะศึก รายละเอียดประกอบด้วย หลักการสื่อความหมายด้านสถานที่จัดการแสดง ด้านบทละคร ด้านการละคร ด้านเทคนิคการแสดง มีดังนี้

หลักการสื่อความหมายด้านสถานที่ คือการให้เคารพความเป็นของแท้ของแหล่งมรดกวัฒนธรรม เนื้อหาทางประวัติศาสตร์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดก พื้นที่ของแท้คือทุ่งกลางชนะศึก เคยเป็นสมรภูมิ ในการทำสงครามระหว่างทัพพม่ากับทัพเมืองกลาง เป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการใช้พื้นที่จริง ในการแสดง แสง สี เสียง ทั้งนี้การจัดการแสดง แสง สี เสียงละครชนะศึก แนวทางใหม่ จะใช้สถานที่ ทุ่งกลางชนะศึก เป็นที่แสดง ตามหลักเกณฑ์กฎบัตรฮิโคมสไทย ว่าด้วยการเคารพความเป็นของแท้ ของแหล่งมรดกวัฒนธรรม สอดคล้องกับ สุภิสรา ประเสริฐ (2551, หน้า 56 - 61) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้กล่าวว่าแนวคิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น สถานที่อันเป็นมรดก ทางวัฒนธรรมที่แท้จริงของทุกคนมีความสำคัญต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการพัฒนาสังคม การปกป้อง และอนุรักษ์ชีวิตวัฒนธรรมและสถานที่ และวัตถุต่าง ๆ ให้ยืนนานในด้านกายภาพ ระบบนิเวศ ความมั่นคง และบริบทสิ่งแวดล้อมดั้งเดิม นับเป็นส่วนสำคัญของนโยบายการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว

พื้นที่และบริเวณการจัดงานการแสดง แสง สี เสียง ละครชนะศึก แนวทางใหม่ สามารถวิเคราะห์ การออกแบบและการจัดการพื้นที่การแสดง แสง สี เสียง ละครชนะศึกแนวทางใหม่ในปี พ.ศ. 2563 ให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดได้ดังนี้ (1) เรื่องการจราจรและพื้นที่จอดรถ แนวทางใหม่สามารถแก้ปัญหาการจราจรและ

พื้นที่การจอตกรักรยานยนต์และรถยนต์ส่วนบุคคล (2) การให้บริการรถสุขา แนวทางใหม่สามารถแก้ปัญหาได้ โดยจะครอบคลุมบริเวณงานทั้งหมด และจะเพิ่มรถสุขาจากเดิมทั้งงานมีอยู่ 2 คัน (3) พื้นที่ลานวัฒนธรรมและขายสินค้าแนวทางใหม่ ออกแบบลานวัฒนธรรมโดยการมีการแสดงที่น่าสนใจ เช่น มโนราห์ หนังตะลุง ดนตรีไทย และดนตรีสากล พื้นที่ขายสินค้าอาหารพื้นเมืองภูเก็ตที่มีความหลากหลาย จนถูกยกย่องจากยูเนสโกให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านวิทยาการอาหาร ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจัดพื้นที่ร้านขายอาหารพื้นเมืองอยู่ใกล้กับพื้นที่นั่งชมการแสดง ในส่วนพื้นที่ศาสตร์พระราชเป็นพื้นที่ให้ความรู้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำเอาศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ร.9) มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยการจัดการพื้นที่แนวทางใหม่ที่กล่าวนี้สอดคล้องกับ ศรัณย์ เลิศรักษมงคล (2540, หน้า 13 - 14) กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวชมนั้น ขึ้นอยู่กับผู้คนในท้องถิ่นจะต้องรู้จักวัฒนธรรม ประเพณี แหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นตน (Knowledge) ต้องสนใจและเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในวัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นตน (Appreciate) และต้องภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวของตน (Proud) และเมื่อคนในท้องถิ่นรู้จักเข้าใจ ในแหล่งท่องเที่ยวของตน จะส่งผลให้มีคนเดินทางมาท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น และที่สำคัญ ทำให้ผู้คนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในประวัติศาสตร์ ของท้องถิ่นของตนเองอย่างลึกซึ้ง ทำให้รักชุมชน ท้องถิ่น มากยิ่งขึ้น

เรื่องการนำเสนอ ตามกฎบัตรโอโคโมสไทย เรื่องการนำเสนอที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารเนื้อหาสาระของแหล่งมรดกวัฒนธรรมโดยผ่านการเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดแสดงแบบพิพิธภัณฑ์ การบรรยาย การนำเสนอด้วยสื่อมัลติมีเดีย การนำเสนอละครอิงประวัติศาสตร์ ซึ่งทั้งนี้การแสดง แสง สี เสียงกลางขณะศึกษาแนวทางใหม่ได้นำเนื้อหาสาระทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาข้อมูลจาก เอกสาร พงศาวดาร จดหมายเหตุ มุขปาฐะ นำมาพินิจสร้างสรรค์เป็นบทละคร การคัดเลือกผู้แสดง การสร้างสรรค์ เครื่องแต่งกาย เพลงและดนตรีประกอบการแสดง ฉาก แสง เสียง เทคนิคพิเศษต่าง ๆ ตรงกับกฎบัตรโอโคโมสไทยทั้งสิ้น

4. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แหล่งเชื่อมโยงเมืองกลางสู่เมืองภูเก็ต การจัดงานแนวทางใหม่ จัดขึ้นในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยได้นำหลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่ประกอบด้วยการท่องเที่ยวแบบมวลชนและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการจัดงานดังกล่าว จัดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกเหนือไปจากกิจกรรมในพื้นที่ คือการมีกิจกรรมทางเลือกที่ออกไปเรียนรู้แหล่งเชื่อมโยงทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเป็นอยู่ ภูมิปัญญาอาหารการกิน กีฬาและนันทนาการโดยมีผู้รู้วิทยาการประจำแหล่ง

เป็นผู้นำพา กิจกรรมทางเลือกนี้สอดคล้องกับหลักการจัดการทางวิชาการที่ดี และสอดคล้องกับ ศุภิสรา ประเสริฐ (2551, หน้า 83 - 90) กล่าวว่า สำนักสถิติแห่งชาติได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่าเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเข้าชมศิลปะทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ สถานที่และอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ การแสดงและสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ความน่าสนใจของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้อยู่ที่การศึกษาข้อมูลก่อนไปเที่ยว และการตั้งจุดหมายในการท่องเที่ยว แต่ครั้งแล้วยังทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ในเรื่องของประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมที่น่าสนใจของผู้คนในแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

การสื่อความหมายแนวทางใหม่เป็นองค์รวมของการจัดกิจกรรมวัฒนธรรมท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นเพื่อยกย่องเชิดชู ซึ่งแฝงไปด้วยการอนุรักษ์และพัฒนาเพื่อนำเสนอให้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอาเซียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ปรับปรุงพื้นที่ทุ่งกลางชนะศึก หรือ อนุสรณ์สถานเมืองกลาง ให้เป็นแลนด์มาร์คด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งใหม่ ด้วยการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวในชุมชนเมืองกลางเพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับการให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว

2. ประชาชนในชุมชนต้องทราบบทบาท และหน้าที่ของตนเองในด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม และมรดกภูมิปัญญาวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนที่นำมาต่อยอดและสร้างสรรค์ให้เป็นผลิตภัณฑ์โอท็อปของชุมชนสามารถนำมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและชุมชน

3. ด้านการแสดง แสง สี เสียง กลางชนะศึก แนวทางใหม่ เป็นการพินิจความโดดเด่นมาจำแนกวิเคราะห์ ภูมิหลังศึกกลางบรีบทพื้นที่สำคัญตลอดจนบุคคลสำคัญ ผนวกกับการพินิจเมืองกลางชนะศึก นำมาสังเคราะห์ เกิดเป็นความรู้ใหม่ขึ้น นำเสนอในรูปแบบการสื่อความหมายแนวทางใหม่ตามกฎบัตร โอโคโมส การแสดง แสง สี เสียงกลางชนะศึก ประจำปี พ.ศ. 2563 เป็นการส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในรูปแบบการแสดงเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนการสื่อความหมายแนวทางใหม่ที่สามารถพัฒนาต่อยอดนำไปใช้กับพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Lertrakmongkol, S. (1997). Sustainable Tourism to Sustainable Development. eTAT Tourism Journal, Vol (No.16), pp 13 – pp 14. [in Thai]
- Punpapop, S. (n.d.). Play Analysis. Retrieved from <https://fineart.msu.ac.th/e-documents/myfile/> [in Thai]
- Pongwat, S. (2014). Art knowledge in Southern Sea. Bangkok: Samlada Printing Press. [in Thai]
- Prasert, S. (2008). Guidelines and Patterns of Conservation, Rehabilitation, and Development of Conventions and Traditions of the Nyahkur Ethnic Group for Cultural Tourism in Changwat Chaiyaphum (Doctor of Philosophy program in Cultural Science's thesis, Faculty of Cultural Science, Mahasarakham University. [in Thai]
- Sensai, P. (2007). Whatever However to be Director of Performance. Mahasarakham: Mahasarakham University Press. [in Thai]
- Skyexits. (2019,10 May). Rule Costume for acting and Characteristics of Tool Materials and Dress Sewing Equipments. Retrieved from <http://starskyexits.blogspot.com/2013/05/blog-post.html> [in Thai]
- The ICOMOS Charter for the Interpretation and Presentation of Cultural Heritage Sites. (2019). Retrieved from http://icomosthai.org/charters/Ename%20Charter%20_Thai.pdf. [in Thai]
- Tourism Authority of Thailand. (n.d). Basic of Rules and principles to create performing arts of Light and Sound (n.p.) [in Thai]
- Wirunrak, S. (2000). Introduction to Performing Arts. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]